

MTK-SATAKUNNAN LAUSUNTO KOKEMÄENJOEN VESISTÖALUEEN TULVARISKIEN HALLINTASUUNNITELMASTA VUOSILLE 2022-2027

MTK-Satakunta esittää pyydettyinä lausuntona Kokemäenjoen tulvariskien hallintasuunnitelmasta seuraavaa:

Yleistä

Laki tulvariskien hallinnasta (620/2010) edellyttää, että vesistöalueelle, jolle on nimetty yksi tai useampia tulvariskialueita, on laadittava tulvariskien hallintasuunnitelma. Kokemäenjoen vesistöalueelta tulvariskiltään maamme merkittävintä yksittäinen tulvariskikohde Pori ja keskiosalla sijaitseva Huittinen on maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (20.12.2018) nimetty valtakunnallisesti merkittäviksi tulvariskialueiksi. Tämän vuoksi Varsinais-Suomen ELY-keskus on päivittänyt ensimmäisellä kaudella laaditun tulvariskien hallintasuunnitelman ja asettanut sen kuultavaksi. Se on kuultavana samaan aikaan kuin luonnos Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi ja luonnos Suomen merenhoidon toimenpideohjelmaksi, koska kyseisten asiakirjojen tavoitteet on sovittava yhteen.

MTK-Satakunta pitää erittäin hyvänä asiana sitä, että tulvariskeihin varaudutaan tällä tavoin kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti. Vaikka ilmastomallit antavat toisistaan poikkeavia ja epävarmoja tuloksia ilmastomuutoksen vaikutuksesta hydrologiaan, suunta on selvä. Ilmaston lämpenemisen tuomiin muutoksiin on varauduttava ja sopeuduttava. Sääilmiöiden ennakoita ääreistyvän. Sen vuoksi Kokemäenjoen vesistöalueen säännöstelykäytännöissäänkin tulvariskien hallinnalle on asetettava entistä suurempi painoarvo.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteiden ja toimenpiteiden asettelussa on huomioitava ensimmäisen hallintasuunnitelmakauden 2016-2021 tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisaste. Toimenpiteet on jaoteltu selkeisiin ryhmiin. Tulvariskilain edellyttämällä tavalla on etsitty toimenpiteitä, joilla voidaan vähentää tulvien todennäköisyyttä sekä ensisijaisesti muita kuin tulvasuojeluranteisiin perustuvia ei-rakenteellisia toimenpiteitä.

Sosioekonomisista vaikutuksista puuttuu edelleen tulvariskialueiden maatilatalous. Sen tulisi näkyä omana erityisalanaan, jossa koti ja työ kytkeytyvät samaan kokonaisuuteen. Siihen liittyvät myös kotieläimet sekä elintarvike- ja tuotantotarvikevarastot. Ala hyödyntää luonnonvaroja ja tulvasuojelulla tai tulvien

leviämisalueena käyttämisellä on huomattava merkitys sekä maatalojen talou-
teen että ihmisten hyvinvointiin.

Tulvariskejä vähentävät toimenpiteet

Tulvariskin huomioiminen kaavoituksessa ja rakentamisessa sekä ympäristölu-
papäätöksissä on varsin perusteltua. Valitettavasti molemmilla tulvariskialueilla
on runsaasti olemassa olevaa asuntokantaa, jonka suojaamiseen tarvitaan ra-
kenteellisia toimenpiteitä.

Sähkön- ja lämmönjakelun sekä vesihuollon toiminta on suojattava vedeltä tai
siirrettävä pois tulva-alueelta. Yhteiskunta on hyvin haavoittuvainen näiden toi-
mintojen suhteen. Poikkeuksellisiin sääoloihin voivat liittyä myrsky, voimakas
sade ja tulva samanaikaisesti, joten nämä kaikki on otettava huomioon toimin-
toja varmistettaessa. Myös jätevesipuhdistamoilla on varauduttava entistä pa-
remmin tulviin, jottei jätevesiä pääse vesistöihin missään tilanteessa. Tämä
kuuluu myös vesienhoitosuunnitelmaan.

Valmiustoimet

Valmiustoimilla edistetään tulviin varautumista ja vähennetään siten mahdolli-
sen tulvan aiheuttamia vahinkoja. Ajan tasalla olevat taustatiedot ja valmius-
suunnitelmat ovat sujuvien pelastustoimien perusedellytys. Liikaa ei voi koros-
taa eri tahojen toimivaa yhteistyötä sekä vastuiden ja työjaon selkeyttä. Tässä-
kin pitää muistaa, että useampi poikkeuksellinen tilanne voi sattua samaan ai-
kaan. Esimerkiksi evakuointireittien on tulvan kanssa samaan aikaan sattuvan
myrskyn varalta toimittava. Tulvariskialueilla sijaitsevien maatalojen toiminnan
huolto, kotieläinten mahdollinen evakuointi tai elintarvike- ja raaka-ainevarasto-
jen siirto on syytä sisällyttää valmiussuunnitteluun.

Infopakettien kokoaminen varautumisesta tulvatilanteisiin on perusteltua koota
kuntien nettisivuille. Tulvavaaran tiedostaminen parantaa toimintavalmiutta to-
dellisen tilanteen sattuessa. Tähän olisi hyvä lisätä viranomaisten järjestämät
tilaisuudet, joissa kerrotaan, miten tulvatilanteissa tulee viranomaisten mukaan
toimia. Aika ajoin pidettävät päivitystilaisuudet ovat myös suotavia. Asia pysyy
paremmin mielessä ja varautumistaso todennäköisesti parempana.

Tulvasuojelutoimenpiteet

Ihminen on toiminnallaan monin tavoin muuttanut vesiuomien luonnonmukaisia
virtauksia ja valuma-alueiden vesien virtausta vesistöihin. Suunnitelmassa on-
kin esitetty yhdeksi toimenpiteeksi valuma-alueiden vedenpidätyskyvyn paran-
tamista ja luonnonmukaista valuma-aluekohtaista vesivarojen hallintaa. Ajatus
ja tavoite ovat hyödyllisiä, kunhan ne suunnitellaan huolellisesti. Peltoalueilla
tilanne on herkempi, sillä riski viljelyhaitoille (vettyminen, rakenneongelmat, ra-
vinnehuhtoumat, työhaitta, taloudelliset menetykset) on merkittävä. Metsä-
puolella toimenpiteestä on enemmän kokemuksia. Tällaisia suunniteltaessa
kohdealueen maanomistajat on ehdottomasti otettava alusta lähtien mukaan
suunnitteluun ja heidän mielipiteitään on kuunneltava.

Porin osalta ruoppaukset ja kiinteistökohtaiset suojaukset ovat perusteltuja.
Myös Pihlavanlahden ruoppaus on perusteltua Kokemäenjoki-uoman

vetokyvyn parantamiseksi virtaamien kasvaessa. Harjunpäänjoen alaosan järjestely on peltoalueiden ja ympäristötavoitteiden vuoksi ongelmallinen.

Huittisten osalta kiinteistökohtaiset tulvasuojelutoimet ovat kannatettavia. Säpilän oikaisu-uoman rakentaminen on vuosikymmeniä suunniteltu ja valmisteltu, ristiriitoja herättävä toimenpide. Pohjavesi- ja ympäristöhaitoistaan huolimatta se on jäämässä ainoaksi toteuttamiskelpoiseksi tulvasuojelutoimenpiteeksi Kokemäenjoen keskiosalla muiden vaihtoehtojen karsiuduttua pois.

Toiminta tulvavaara- ja tulvatilanteessa

Tässä esitetyt toimenpiteet ovat kannatettavia. Esimerkiksi hyide- ja jääpatojen estämiseksi tehdyistä toimenpiteistä on hyviä kokemuksia.

Lopuksi

Tätä työtä on jatkettava vastuutahojen kesken, jotta suunnitelmat toimivat myös käytännössä, jos ja kun tulvariski konkretisoituu käytännössä. Alueiden asukkaat, mukaan lukien alkutuotanto, on pidettävä ajan tasalla varautumis- ja toimintaohjeista sekä kuultava myös heidän arvioitaan tarvittavista viranomaisien tukitoimista kriisitilanteessa.

MTK-Satakunta

Elina Liinajarja
Aluepäällikkö